

Styret i Norsk Hydros Pensjonskasse
Postboks 980 Skøyen
0240 OSLO

VÅR REFERANSE
22/9303

DERES REFERANSE

DATO
13.11.2023

Tilsynsrapport

Finanstilsynet gjennomførte stedlig tilsyn i Norsk Hydros Pensjonskasse 24. november 2022. Temaet for tilsynet var pensjonskassens system for styring og kontroll på overordnet nivå, kapitalforvaltningsområdet og forsikringsområdet, samt pensjonskassens risikoeksponering og kapitalisering.

Til grunn for tilsynsrapporten ligger Finanstilsynets foreløpige rapport av 21. februar 2023 og styrets svar av 26. september 2023.

Finanstilsynet har følgende merknader etter tilsynet:

1. FORHOLD KNYTTET TIL RISIKONIVÅ OG KAPITALISERING

Finansielle stilling

Finanstilsynet vurderte i foreløpig rapport pensjonskassens finansielle stilling som god. Finanstilsynet registrerte at kursreguleringsfondet utgjorde over halvparten av den ansvarlige kapitalen og påpekte at pensjonskassen bør utarbeide planer for fremtidig bruk av kursreguleringsfondet i takt med forsikringsforpliktelsenes avvikling.

Styret viser i sitt svar til at kursreguleringsfondet har understøttet pensjonskassens gode avkastning gjennom betydelig allokering i aksjer, og at styrets vedtatte strategi er å redusere kursreguleringsfondet i takt med framtidig reduksjon i premiereserven gjennom videreføring av maksimal regulering av kollektive ytelser. Samlet premiereserve er antatt å ville ligge på dagens nivå, eller høyere, de neste ti årene, for deretter å synke. Styret viser til at et samlet bufferfond er vedtatt innført fra og med 2024. Finanstilsynet tar til etterretning at styret vil vurdere den samlede buffersituasjonen i lys av det nye regelverket, og at styret i utgangspunktet legger til grunn at strategien med maksimal regulering av ytelsene vil kunne videreføres.

2. FORHOLD KNYTTET TIL STYRING OG KONTROLL

2.1 Overordnet styring og kontroll

2.1.1 Strategi og overordnede retningslinjer

Overordnet strategi

Finanstilsynet forventer at styret har etablert et overordnet strategidokument hvor mål og strategier for virksomheten framgår, hvor det defineres en klar overordnet risikoappetitt og risikotoleransegrenser og hvor øvrige styrende dokumenter klart forankres. Strategiene bør sikre helhetlig

risikostyring. Pensjonskassens strategier og øvrige styrende dokumenter bør jevnlig vurderes av styret.

Strategiprosessen bør sikre styrets involvering. Finanstilsynet vurderte i foreløpig rapport at det var uklart hvordan styret la føringer for arbeidet med pensjonskassens overordnede strategidokument. Underliggende risikostrategier bør utgjøre en integrert del av pensjonskassens helhetlige strategi. Finanstilsynet kunne ikke se at det av styrereferatene framkom nærmere informasjon om styrets diskusjoner om forsikringsstrategien. Forsikringsstrategien var videre ikke en del av styrets dokumenterte årshjul. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret redegjøre for strategiprosessen, herunder hvordan styret framover vil integrere forsikringsområdet i pensjonskassens helhetlige strategi.

Det følger av styrets svar at styret har igangsatt en helhetlig gjennomgang av pensjonskassens styrende dokumenter planlagt gjennomført i løpet av 2023. Finanstilsynet registrerer at Finanstilsynets påpekninger vil inngå som grunnlag for dette arbeidet, og at forsikringsområdet er inkludert og løftet ytterligere fram gjennom styreopplæring gjennomført i 2023. Finanstilsynet tar til etterretning at styrets arbeid vil tydeliggjøres i et mer detaljert årshjul som viser styrets arbeid med styrende dokumenter gjennom året.

Finanstilsynet stilte spørsmål ved om pensjonskassens overordnede strategidokument i tilstrekkelig grad forankret pensjonskassens system for styring og kontroll. Finanstilsynet registrerte at enkelte elementer ble dekket i dokumenter som ikke var vedtatt av styret.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at pensjonskassens system for styring og kontroll vil tydeligere forankres i styrets pågående arbeid med pensjonskassens styrende dokumenter. Finanstilsynet legger til grunn at sentrale elementer i pensjonskassens system for styring og kontroll forankres i styret.

Risikostrategi mv.

Styret bør utarbeide en risikostrategi og retningslinjer for pensjonskassens system for risikostyring og internkontroll.

Styrets risikoappetitt og risikotoleransegrenser

Finanstilsynet anerkjente at styret har etablert et kapitalmål som skal ivareta tilstrekkelig buffer til solvenskapitalkravet ("stresset SKD"). Finanstilsynet la til grunn at kapitalmål og beredskapsnivåer jevnlig vurderes av styret. Etter Finanstilsynets vurdering er det naturlig å gjøre slike vurderinger i foretakets prosess for egenvurdering av risiko (ORA).

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at i det årlige arbeidet med ORA blir kapitalmål og beredskapsnivåer adressert og at det er dekket i pensjonskassens ORA for 2022.

Det var uklart for Finanstilsynet om pensjonskassens risikomål var enhetlig og godt definert i de styrende dokumentene. Finanstilsynet observerte ulike definisjoner av risikomålet i mottatt dokumentasjon og det var derfor uklart for Finanstilsynet om styret og de ulike delene av virksomheten har en enhetlig forståelse av risikomålet.

Det følger av styrets svar at pensjonskassen har lagt ned et betydelig arbeid for å sikre styrets forståelse av hvilken risikomargin pensjonskassens risikomål innebærer. Finanstilsynet legger til grunn at styret sikrer at risikomålet er enhetlig og klart definert i de styrende dokumentene.

Finanstilsynet oppfattet at pensjonskassens system for risikostyring er basert på solvenskapitaldekningen med overgangsregelen. Finanstilsynet påpekte at solvenskapitaldekningen uten overgangsregelen viser faktisk risiko og forventer at dette risikomålet integreres i pensjonskassens risikostyring.

Styret framhever i sitt svar at solvenskapitaldekningen uten overgangsregelen er en sentral måleparameter som inngår i løpende rapportering, berøres i kvartalsvise analyser fra risikostyringsfunksjonen og er viet betydelig plass i ORA. Finanstilsynet stiller imidlertid fortsatt spørsmål om solvenskapitaldekningen uten overgangsregelen mer formelt bør integreres i pensjonskassens styringssystem.

Forskrift om pensjonsforetak § 22 (Risikostyring og internkontroll) første ledd stiller krav til hva systemet for risikostyring minst skal omfatte, herunder relevante faktorer knyttet til miljø, sosiale forhold og foretaksstyring. Finanstilsynet ba styret redegjøre for hvordan bærekraftsrisiko (særlig klimarisiko) er dekket i foretakets system for risikostyring.

Finanstilsynet tar styrets redegjørelse for bærekraftsrisiko til etterretning.

Kapital- og beredskapsplan

Pensjonskassen bør ha en klar strategi for oppbygning, bevaring og bruk av bufferkapital for alle deler av den ansvarlige kapitalen. Strategien bør være framoverskuende slik at den reflekterer pensjonskassens langsiktige planer. Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at pensjonskassens finansielle stilling og medlemsbestand per dato tilsier økt fokus på fremtidig bruk av bufferkapitalen.

Styret viser i sitt svar til at pensjonskassens strategi for kapitalforvaltning er tilpasset pensjonskassens gode risikobærende evne, og at bufferkapitalen løpende vil anvendes til regulering av ytelsene. Finanstilsynet tar til etterretning at styret har målsatt at regulering av kollektive ytelser over tid skal følge lovens maksimalsatser, og legger til grunn at pensjonskassen gjennomfører analyser for å sikre en rettidig bruk av bufferkapitalen slik at pensjonskassen når dette målet både på kort og lang sikt.

Fra regnskapsåret 2022 er det gjennom forskrift til forsikringsvirksomhetsloven (livsforsikring mv.) § 5-6 gitt nye rammer for fastsettelse av årets tilleggsavsetninger. Foretaket kan ved fastsettelsen av årets tilleggsavsetninger i prosent av premiereserve knyttet til den enkelte kontrakt, benytte en annen prosentsats for grupper av kontrakter eller avstå fra å benytte overskudd på avkastningsresultatet til tilleggsavsetninger, begrunnet i kontraktens behov for tilleggsavsetninger. Foretaket skal ha retningslinjer for fastsettelsen av tilleggsavsetninger. Finanstilsynet ba styret bekrefte at pensjonskassen har etablert slike retningslinjer.

Finanstilsynet tar til etterretning at styret bekrefter at pensjonskassen har retningslinjer for fastsettelse av tilleggsavsetninger, og at styret opplyser at det ikke benyttes differensierte prosentsatser for tilleggsavsetninger. Finanstilsynet merker seg at styret vil sørge for en nærmere

gjennomgang av pensjonskassens retningslinjer og oppdatere styrende dokumenter som følge av endringer som skyldes innføringen av et kundefordelt bufferfond fra 2024.

Det følger av pensjonskassens overordnede strategi og kapital- og beredskapsplan at tiltak skal vurderes når "stresset SKD" er i "gul-sonen". Det var uklart for Finanstilsynet om det *skal* gjennomføres tiltak når "stresset SKD" er i "rød-sonen". Finanstilsynet er av den oppfatning at styret bør fastsette nivåer for solvenskapitaldekningen hvor pensjonskassen skal gjennomføre tiltak.

Styret viser i sitt svar til at pensjonskassens rammeverk medfører at pensjonskassen er på grensen til "gul sone" allerede når solvenskapitaldekningen er i området 150 til 170 prosent. Styret påpeker at modellen er utviklet med bakgrunn i pensjonskassens finansielle stilling og sikrer en "føre-var" tilnærming som gir anledning til å vurdere hvilke tiltak som vil være best tilpasset den aktuelle situasjonen i god tid før regulatoriske krav om tiltak vil inntreffe. Styret framhever at styret aktivt vil diskutere behovet for tiltak hvis pensjonskassens risikomål blir rapportert i "rød sone" og at dette vil inntreffe på nivåer hvor solvenskapitaldekningen fortsatt vil være på et betryggende nivå. Finanstilsynet legger til grunn at styrets handlingsplikt klart framgår av pensjonskassens etablerte rammeverk.

Finanstilsynet registrerte at det i pensjonskassens kapital- og beredskapsplan følger en liste over mulige tiltak. Finanstilsynet vurderte i foreløpig rapport at tiltakene ytterligere bør konkretiseres for å sikre god beredskap. Det vil kunne innebære avklaring med arbeidsgiverforetakene om hvilke tiltak som er aktuelle i en krise, og avklaring av hva som formelt kreves for å gjennomføre det aktuelle tiltaket. Pensjonskassen bør kartlegge mulig effekt av det enkelte tiltaket. Etter Finanstilsynets vurdering er det naturlig å gjøre slike vurderinger i foretakets prosess for egenvurdering av risiko (ORA) og Finanstilsynet merket seg at slike vurderinger til dels ble gjort i pensjonskassens "prøve ORA" i 2021.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at det er inntatt mer konkrete vurderinger i ORA for 2022. Finanstilsynet legger til grunn at tiltakene er konkretisert i pensjonskassens kapital- og beredskapsplan.

Overordnede retningslinjer

Løpende vurdering

Styrende dokumenter og overordnede retningslinjer bør jevnlig vurderes av styret. Finanstilsynet viser også til forskrift om pensjonsforetak § 23 (Gjennomgang av retningslinjer for risikostyring og internkontroll mv.) første ledd hvor det følger at styre minst årlig skal vurdere retningslinjene og rutineene for risikostyring og internkontroll.

Finanstilsynet stilte på bakgrunn av mottatt dokumentasjon spørsmål ved om alle styrende dokumenter og overordnede retningslinjer mv. jevnlig er vurdert av styret. Finanstilsynet kunne heller ikke se at styrets instruks, daglig leders instruks og sentrale avtaler har blitt jevnlig vurdert. Finanstilsynet stilte videre spørsmål om enkelte sentrale retningslinjer/rutiner som kun godkjennes av daglig leder bør vedtas av styret.

Det følger av styrets svar at styrets behandling og godkjenning av styrende dokumenter vil innarbeides i et eget styrehjul for å synliggjøre prosessen og styrets involvering. Finanstilsynet

legger til grunn at styrende dokumenter og overordnede retningslinjer mv. jevnlig vil behandles og vedtas av styret.

Retningslinjer for interessekonflikter

Pensjonskassen bør ha retningslinjer for identifisering, vurdering og håndtering av interessekonflikter. Styret bør gjennom de styrende dokumentene og det etablerte avtaleverket sikre pensjonskassens faktiske uavhengighet fra arbeidsgiverforetak og leverandører.

Finanstilsynet stilte i foreløpig rapport spørsmål ved om pensjonskassens retningslinjer gir tilstrekkelig føringer/rettledning for at interessekonflikter identifiseres, vurderes og håndteres på en hensiktsmessig måte. Finanstilsynet oppfattet dokumentet mer som en oppstilling av mulige interessekonflikter og tiltak. Finanstilsynet vurderer at det er god praksis at det på bakgrunn av etablerte retningslinjer utarbeides en oversikt over identifiserte mulige interessekonflikter og hvordan disse er vurdert og håndtert. Oversikten bør jevnlig vurderes/oppdateres. Finanstilsynet oppfattet under tilsynet at pensjonskassen vil gjennomføre en slik årlig gjennomgang.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at styret vil gi ytterligere rettledning for hvordan interessekonflikter identifiseres. Finanstilsynet tar til etterretning at styret bekrefter at det årlig vil gjennomføres en gjennomgang i tråd med Finanstilsynets anbefalinger, herunder utarbeides en oversikt over identifiserte mulige interessekonflikter inkludert hvordan disse er vurdert og håndtert.

Retningslinjer for utkontraktering

Finanstilsynet stilte spørsmål ved om styret i pensjonskassens retningslinjer for utkontraktering i tilstrekkelig grad gir klare føringer. Finanstilsynet kunne for eksempel ikke se at styret gir klare føringer for risikovurderinger og stiller krav til jevnlig vurdering av inngåtte avtaler.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at det er utarbeidet et forsterket underlag som basis for styrets risikovurderinger ved utkontrakteringer basert på Finanstilsynets rundskriv. Finanstilsynet legger til grunn at dette innebærer at styret nå har gitt klare føringer for risikovurderinger i etablerte retningslinjer. Finanstilsynet registrerer at styret opplyser at inngåtte avtaler løpende vurderes av styret i en årlig gjennomgang.

Det følger av pensjonskassens retningslinjer at oppgaver som er sentrale for pensjonskassens styring og kontroll skal meldes til Finanstilsynet. Finanstilsynet kunne ikke se at styret har gitt noen nærmere rettledning for denne vurderingen. Finanstilsynet kunne ikke se å ha mottatt meldinger fra Norsk Hydros Pensjonskasse om utkontraktering av kontrollfunksjoner. Finanstilsynet registrerte videre at pensjonskassens avtale med Norsk Hydro ASA ble oppdatert i oktober 2022 og påpekte at foretak som har avtaler som vurderes som kritiske eller viktige, men som ikke tidligere er meldt fordi foretaket ikke var underlagt meldeplikt, skal melde endringer i slike avtaler til Finanstilsynet.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at styret vil ta inn krav om rapportering i daglig leders instruks. Finanstilsynet legger til grunn at styret i de etablerte retningslinjene har gitt klare føringer for vurderingen av hva som skal meldes til Finanstilsynet. Styret bekrefter i sitt tilsvaret at melding om utkontraktering av kontrollfunksjoner er sendt til Finanstilsynet, men Finanstilsynet kan fortsatt ikke se at dette er mottatt. Finanstilsynet kan videre ikke se at styret i sitt tilsvaret berører avtalen med Norsk Hydro ASA.

Retningslinjer for egnethetsvurdering

Finanstilsynet stilte spørsmål ved om pensjonskassens rutine for egnethetsvurdering gir god rettleiding for vurdering av egnethet, jf. blant annet at det ikke er oppgitt konkrete kriterier for vurderingen. Finanstilsynet påpekte videre at det er god praksis å stille krav til at den enkelte person som er vurdert, jevnlig positivt bekrefter at det ikke foreligger endringer i grunnlaget for egnethetsvurderingen.

Finanstilsynet tar til etterretning at rutinen vil bli utvidet i tråd med Finanstilsynets anbefalinger.

Finanstilsynet viser til at kretsen av nøkkelpersoner er utvidet gjennom kravet til kontrollfunksjoner og til bestemmelsene i forskrift om pensjonsforetak § 29 fjerde ledd om at ved utkontraktering av nøkkelfunksjoner til et foretak som ikke er under tilsyn fra Finanstilsynet eller tilsvarende tilsynsmyndigheter i et annen EØS-stat, skal personer som utfører nøkkelfunksjonene, framlegge ordinær politiattest etter politiregisterloven § 40. Bestemmelsen er en hjemmel for å innhente politiattest for ansatte i slike foretak og kan ikke tolkes slik at det ikke skal innhentes politiattest når nøkkelfunksjoner er utkontraktert til foretak som er under tilsyn av Finanstilsynet eller en annen tilsynsmyndighet. Finanstilsynet la til grunn at pensjonskassens retningslinjer og avtaler er oppdatert. Finanstilsynet ba styret redegjøre for dokumentasjonen ved vurdering av egnethet ved utkontraktering av aktuarfunksjonen og risikostyringsfunksjonen.

Det følger av styrets svar at begge funksjonene er utkontraktert til samme oppdragstakerforetak og at de ivaretas av samme person i oppdragstakerforetaket. Styret opplyser at det er innhentet en egnethetsvurdering av vedkommende gjort av daglig leder i oppdragstakerforetaket som blant annet dekker vandelsattest. Finanstilsynet legger til grunn at pensjonskassen gjør selvstendige vurderinger av egnethet og at det innhentes politiattester.

Retningslinjer for godtgjørelse

Forskrift om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksforskriften) § 15-10 stiller krav til godtgjørelsesordninger i pensjonsforetak. Finanstilsynet la til grunn at pensjonskassen har utarbeidet retningslinjer for godtgjørelsesordninger.

Det følger av forskrift om pensjonsforetak § 29 (Utkontraktering) sjette ledd at dersom et pensjonsforetak har utkontraktert oppgaver til et foretak som ikke er underlagt regler om godtgjørelsesordninger, skal det i utkontrakteringsavtalen framgå at bestemmelsene i finansforetaksforskriften § 15-10 om godtgjørelsesordninger gjelder tilsvarende for tjenesteyteren. Finanstilsynet ba styret redegjøre for hvordan kravene til godtgjørelsesordninger er dekket i avtalene om utkontraktering av kontrollfunksjonene.

Finanstilsynet tar til etterretning at styret vil påse at henvisningen til bestemmelsene i finansforetaksforskriften § 15-10 om godtgjørelsesordninger framgår av utkontrakteringsavtalene. Finanstilsynet påpeker på generelt grunnlag at en vurdering av godtgjørelsesordninger ikke kun innebærer å ta stilling til innretningen på vederlaget for det konkrete oppdraget.

Finanstilsynet registrerte videre at daglig leder-funksjonen er utkontraktert til Norsk Hydro ASA. Finanstilsynet kunne ikke se at kravene i forskrift om pensjonsforetak § 29 sjette ledd dekkes i avtalen. Finanstilsynet registrerte at det følger av avtalen at pensjonskassen skal kompensere Norsk Hydro ASA krone for krone for lønn og bonus mv. for personer som utøver funksjoner i

pensjonskassen, men Finanstilsynet kunne ikke se at styret hadde gitt noen føringer for innretning på godtgjørelsesordningene.

Finanstilsynet tar til etterretning at styret vil påse at kravene i forskrift om pensjonsforetak § 29 sjettede ledd dekkes i avtalen. Finanstilsynet legger til grunn at styret jevnlig vurderer etablerte godtgjørelsesordninger.

2.1.2 Organisering og ansvarsforhold

Styret

Organisering av styrets arbeid

Finanstilsynet registrerte at styret årlig gjennomfører kun fire ordinære styremøter. Finanstilsynet stilte spørsmål ved om dette er tilstrekkelig for å styre og overvåke virksomheten i Norsk Hydros Pensjonskasse. Finanstilsynet oppfattet at eventuell oppfølging mellom styremøtene skjer gjennom dialog mellom styrets leder og daglig leder, og merket seg at disse også formelt er leder og medarbeider i Norsk Hydro ASA.

Det følger av styrets svar at styret har praksis for å innkalle til ytterligere styremøter ved behov. Styret opplyser at når det er nødvendig for daglig leder å forankre beslutninger som ikke dekkes av daglig leders stillingsinstruks i perioden mellom styremøter, ivaretas dette gjennom direkte dialog mellom daglig leder og styret hvor daglig leder sikres nødvendig mandat. Finanstilsynet tar til etterretning at styret bekrefter at beslutninger forankres i styret som helhet. Finanstilsynet registrerer at styret opplyser å ha tradisjon for arbeidsutvalg som jobber med konkrete styresaker basert på et mandat fra styret for videre diskusjon og beslutning i et samlet styre.

Styrets egnevaluering

Styret skal minst årlig evaluere sitt arbeid og sin kompetanse. Finanstilsynet anbefaler at egnevalueringen formaliseres ved at det foreligger et skriftlig grunnlag for styrets diskusjon basert på en anonymisert kartlegging blant styremedlemmene av alle relevante forhold knyttet til styrets arbeid, herunder arbeidsform, tidsbruk/prioritering og gjennomføringen av møter, og styrets kompetanse. Finanstilsynet oppfatter at styret i Norsk Hydros Pensjonskasse jevnlig gjennomfører slike egnevalueringer, men det var uklart for Finanstilsynet hvor godt denne prosessen var forankret i styrende dokumenter.

Styret bekrefter i sitt tilsvarende at det foreligger et skriftlig grunnlag for styrets årlige diskusjon basert på en anonymisert kartlegging blant styremedlemmene av alle relevante forhold knyttet til styrets arbeid, herunder arbeidsform, tidsbruk/prioritering og gjennomføringen av møter, og styrets kompetanse. Finanstilsynet tar til etterretning at styret vil sikre at prosessen forankres i styrende dokumenter.

Styrets kompetanse mv.

Finanstilsynet fremhever betydningen av styrets evaluering av samlet kompetanse som grunnlag for opplæringstiltak. Finanstilsynet oppfattet at en av hovedkonklusjonene fra styrets seneste egnevaluering var at det var behov for kompetansehevede tiltak. Finanstilsynet ba styret redegjøre for gjennomførte og planlagte kompetansehevede tiltak.

Finanstilsynet tar styrets redegjørelse til etterretning.

Finanstilsynet framhever betydningen av styrets evaluering av samlet kompetanse som grunnlag for utvelgelse av nye styremedlemmer. Finanstilsynet ba styret redegjøre for prosessen for valg av styremedlemmer i pensjonskassen, og hvordan prosessen sikrer tilstrekkelig samlet kompetanse i styret.

Det følger av styrets svar at styret har etablert et eget valgstyre som skal påse at valg av representanter for medlemmene gjennomføres i tråd med vedtektene. Styret opplyser at det følger av valgstyrets instruks at det skal legge spesiell vekt på styrets samlede kompetanse. Styret er av den oppfatningen at valgstyrets arbeid, supplert med det strukturerte arbeidet som er etablert for styreopplæring, har sikret en diversifisert og tilstrekkelig samlet kompetanse i styret. Finanstilsynet registrerer videre at styret samtidig opplyser at det jobber med å se på valgordningen for medlemmenes representanter, for ytterligere å sikre representative og kompetente representanter til styret over tid. Finanstilsynet kan ikke se at styret i sitt svar berører styremedlemmer som oppnevnes av arbeidsgiverforetakene. Finanstilsynet legger til grunn at det er etablert en klar prosess som sikrer tilstrekkelig samlet kompetanse i styret.

Organiseringen av virksomheten

Jevnlig vurdering

Finanstilsynet registrerte at pensjonskassen har utkontraktert all sin virksomhet. Flere inngåtte avtaler syntes ikke jevnlig å ha vært oppdatert. Finanstilsynet la til grunn at styret jevnlig vurderer alle sentrale avtaleforhold og vurderer om organiseringen av virksomheten er hensiktsmessig.

Styret opplyser i sitt svar at det gjennomgår oversikt over utkontrakterte oppgaver, samt avtaler som dekker andre sentrale tjenester som ledd i styrets arbeid for jevnlig å vurdere om organiseringen av virksomheten er hensiktsmessig. Styret viser til arbeidet med å utarbeide et mer detaljert årshjul. Finanstilsynet tolker styrets svar slik at det vil etablere en klart dokumentert prosess for jevnlig å vurdere om organiseringen av virksomheten er hensiktsmessig.

Utkontraktering av daglig leder-funksjonen - Interessekonflikter

Finanstilsynet registrerte at daglig leder og øvrige medarbeidere i pensjonskassens administrasjon er ansatt i Norsk Hydro ASA (Hydro). Avtalen mellom pensjonskassen og Hydro om "leie" av personell ble inngått 1998 og er første gang oppdatert i oktober 2022.

Det følger av avtalen at personene er underlagt stillingsinstrukser utarbeidet av pensjonskassen, herunder retningslinjer om interessekonflikter og andre retningslinjer fastsatt av pensjonskassen. Personene kan ikke instrueres av Hydro eller benyttes til annet arbeid av Hydro uten etter avtale med pensjonskassen og Hydro.

Finanstilsynet vurderte i foreløpig rapport at utkontraktering av daglig leder-funksjonen til arbeidsgiverforetaket (sponsor) kan innebære interessekonflikter. Finanstilsynet registrerte at styrets leder var daglig lederes foresatte i den interne organiseringen i Hydro. Finanstilsynet oppfattet at pensjonskassen har gjennomført enkelte tiltak for å håndtere mulige interessekonflikter, men vurderte at det mest effektive tiltaket vil være at daglig leder og øvrige medarbeidere er ansatt i pensjonskassen. Finanstilsynet stilte spørsmål ved om utkontrakteringen er hensiktsmessig med tanke på å håndtere mulige interessekonflikter mellom pensjonskassen, fripoliseinnehaverne og arbeidsgiverforetaket.

Det følger av styrets svar at stillingen som daglig leder i pensjonskassen er tillagt en spesiell autonom rolle. Styret framfører at i Hydros organisasjon er det kjent og respektert at leder av pensjonskassen ikke skal ivareta oppgaver på vegne av arbeidsgiverforetaket, men ha ansvaret for å ivareta pensjonskassens interesser, og at dette er formalisert i avtalen. Styret påpeker at det ikke foreligger avtale om at daglig leder skal ivareta oppgaver på vegne av Hydro utover oppgavene som er tilordnet administrering av Hydros ordning med pensjoner for ledende ansatte finansiert over Hydros løpende drift. Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at styret anerkjenner at interessekonflikter er en problemstilling, men at det ikke er registrert interessekonflikter relatert til utkontraktering av funksjonen. Styret vurderer at dagens organisering innebærer betydelige administrative fordeler og effektiv håndtering av kostnader knyttet til lønn, pensjon, kontorstøttesystemer mv.

Finanstilsynet stiller fortsatt spørsmål ved om utkontrakteringen er hensiktsmessig med tanke på å håndtere mulige interessekonflikter mellom pensjonskassen, fripoliseinnehaverne og arbeidsgiverforetaket. Finanstilsynet legger til grunn at styret jevnlig vurderer om organiseringen er hensiktsmessig.

Nøkkelpersonrisiko

Finanstilsynet registrerte fra pensjonskassens internkontrollgjennomgang at nøkkelpersonrisiko var vurdert til medium sannsynlighet og høy iboende risiko samtidig som det oppgis at restrisikoen er høy. Finanstilsynet oppfattet at dette spesielt gjelder daglig leder og øvrige medarbeidere i pensjonskassens administrasjon. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret redegjøre for sine planlagte tiltak for å redusere pensjonskassens nøkkelpersonrisiko.

Det følger av styrets svar at det er igangsatt et arbeid for å sikre rekruttering av nye sentrale medarbeidere over de neste to til tre årene, og at det vil bli lagt vekt på å sikre kunnskapsoverføring. Styret framhever at det er utarbeidet instruks for alle oppgaver knyttet til administrasjon av bestanden, herunder beredskap ved uventede hendelser. Finanstilsynet tar til etterretning at styret oppgir å ha høy oppmerksomhet på denne problemstillingen.

Uavhengige kontrollfunksjoner mv.

Finansforetaksloven § 13-5 andre ledd stiller krav til uavhengige kontrollfunksjoner. Pensjonskassen skal sørge for at risikostyringsfunksjonen, aktuarfunksjonen og internrevisjonsfunksjonen utføres på en effektiv, objektiv og uavhengig måte, jf. forskrift om pensjonsforetak § 24. Personer som utfører den enkelte kontrollfunksjon skal rapportere til pensjonskassens styre om alle vesentlige forhold innenfor sitt ansvarsområde. Personer som utfører kontrollfunksjonene har, i tilfeller nærmere definert i forskrift om pensjonsforetak, plikt til å melde fra til Finanstilsynet.

Instruks

Finanstilsynet forventer at styret fastsetter en instruks for den enkelte kontrollfunksjon hvor funksjonens plikter og rettigheter framgår, herunder funksjonens uavhengighet og interaksjon med styret. God praksis tilsier at en slik instruks foreligger før funksjonen eventuelt utkontrakteres. Instruksene bør jevnlig vurderes av styret.

Finanstilsynet registrerte at det forelå en instruks for internrevisjonen i Norsk Hydros Pensjonskasse, men at mottatt instruks ble fastsatt i 2009. Finanstilsynet la til grunn at instruksen er

oppdatert og tilpasset reglene som gjelder fra 1. januar 2023, jf. særlig meldeplikten til Finanstilsynet.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at det vil utarbeides instruksjoner som ledd i det pågående arbeidet med pensjonskassens styrende dokumenter, og at styret vil påse at instruksene er oppdatert og tilpasset gjeldende regler.

2.1.3 Måling av risiko

Egenvurdering av risiko (ORA)

Lov om finansforetak § 13-6 (Vurdering av risiko og samlet kapitalbehov) gjelder nå for pensjonskasser. Forskrift om pensjonsforetak § 28 gir utfyllende krav til innholdet i pensjonskassens egenvurdering av risiko. Egenvurderingen skal gjennomføres minst årlig og umiddelbart ved vesentlige endringer i risikoprofil. Egenvurderingen bør være godt integrert i pensjonskassens system for risikostyring og vektlegges ved strategiske beslutninger.

Retningslinjer

Finanstilsynet forventer at styret fastsetter retningslinjer for egenvurderingen av risiko, herunder for prosessen, ansvarsforhold, metoder, datakvalitet og egenvurderingens innhold. Finanstilsynet forventer at styret fastsetter nærmere kriterier for situasjoner hvor pensjonskassen skal gjennomføre en ekstraordinær prosess/vurdering. Kriteriene bør være konkrete og knyttes til pensjonskassens etablerte system for risikostyring, herunder risikoappetitrammeverket. Finanstilsynet legger til grunn at retningslinjene sikrer at prosessen for egenvurdering av risiko er godt integrert i pensjonskassens system for risikostyring. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret redegjøre for styrets retningslinjer for egenvurderingen av risiko.

Finanstilsynet oppfatter styrets svar slik at styret ikke har fastsatt retningslinjer for egenvurdering av risiko, men at slike retningslinjer vil bli utarbeidet. Finanstilsynet legger til grunn at styret sikret at retningslinjene er i tråd med Finanstilsynets ovennevnte forventninger.

Egenvurderingens innhold

Pensjonskassens egenvurdering må tilpasses virksomhetens art, omfang og kompleksitet. Finanstilsynet forventer at pensjonskassen identifiserer og vurderer alle vesentlige risikoer som pensjonskassen er eller kan bli eksponert mot. Pensjonskassen må vurdere kapitalbehovet på kort og lengre sikt og hvordan dette kapitalbehovet kan tilfredsstilles. Finanstilsynet forventer at pensjonskassen gjennomfører stresstester og scenarioanalyser og at resultatene vurderes opp mot pensjonskassens kapital- og beredskapsplaner. Pensjonskassen må også vurdere risikoer for medlemmene. Egenvurderingen skal inneholde redegjørelser for metoder og prosesser.

Finanstilsynet anerkjente i foreløpig rapport at pensjonskassen utarbeidet en "prøve ORA" i 2021, men det var uklart for Finanstilsynet om pensjonskassen også gjennomførte en egenvurdering i 2022. Finanstilsynet ba styret redegjøre for pensjonskassens etablerte prosess og planer for egenvurderingen av risiko i 2023.

Det følger av styrets svar at det ble gjennomført en egenvurdering i 2022 som ble behandlet og besluttet av styret høsten 2022. Styret opplyser at styret la føringer for egenvurderingen i 2023 i et styremøte før sommeren, bekreftet analysene og scenariene som legges til grunn for årets prosess i

et styremøte etter sommeren og vil ha avsluttende behandling i et styremøte høsten 2023. Finanstilsynet tar redegjørelsen til etterretning.

Internkontrollgjennomgang

Det følger av lov om finansforetak § 13-6 fjerde ledd at styret jevnlig skal vurdere om foretakets styrings- og kontrollordninger er tilpasset risikonivået og omfanget av virksomheten. I forskrift om pensjonsforetak § 22 (Risikostyring og internkontroll) andre ledd følger det at ledere på alle vesentlige virksomhetsområder løpende skal vurdere gjennomføringen av pensjonskassens internkontroll. Daglig leder skal minst årlig foreta en oppsummerende vurdering av om internkontrollen har vært gjennomført på en tilfredsstillende måte og om det er behov for nye tiltak. Finanstilsynet finner det naturlig at pensjonskassene vurderer risiko knyttet til pensjonskassens system for styring og kontroll i prosessen for egenvurdering av risiko.

Finanstilsynet oppfattet at daglig leders vurdering/oppsummering av internkontrollen i stor grad var basert på internrevisors vurderinger. Finanstilsynet registrerte videre at internrevisjonen fasiliterer førstelinjens risikovurderinger, men at det ble påpekt under tilsynet at internrevisjonens rolle kun er å utfordre og ikke påvirke vurderingene. Finanstilsynet merket seg at det ble uttalt under tilsynet at det kan være naturlig å vurdere tidligere praksis i lys av nytt regelverk.

Det følger av styrets svar at styret vurderer at underlaget for styrets vurderinger av systemet for styrings- og kontrollordninger er tilstrekkelig og tilpasset risikonivået og omfanget av virksomheten. Styret bekrefter at internrevisors fasilitering av internkontrollgjennomgangen kun innebærer å utfordre pensjonskassens egne vurderinger, samt ivareta at pensjonskassen vurderer alle relevante problemstillinger. Finanstilsynet legger til grunn at daglig leder gjør selvstendige vurderinger av det etablerte systemet for styring og kontroll.

2.1.4 Overvåking og rapportering

Overvåking av risiko

Kvalitetsmål mv.

Pensjonskassen bør etablere styrings- og kvalitetsmål for alle sentrale deler av virksomheten. Finanstilsynet har mottatt pensjonskassens "KPI-kart". Finanstilsynet stilte i foreløpig rapport spørsmål ved om de etablerte indikatorene var tilstrekkelig konkrete og målbare.

Det følger av styrets svar at målstyringen i pensjonskassen er basert på flere elementer, hvor "KPI-kartet" utgjør ett av disse. Styret opplyser at styret i vurderingen av oppgavene som utføres av daglig leder og pensjonskassens administrasjon, også legger til grunn løpende diskusjoner og rapporter som mottas gjennom året. Styret framhever at oppgavene i "KPI-kartet" spesifikt inneholder krav til innhold, kvalitet og tidsplan, og målene følges jevnlig opp av styrets leder. Finanstilsynet legger til grunn at oppfyllelse av kvalitetsmålene jevnlig vurderes av et samlet styre. Finanstilsynet legger til grunn at pensjonskassen løpende videreutvikler sine kvalitetsmål.

Overvåking av etterlevelse

Avvikshåndtering

Det følger av "IKT prosedyre og IKT/drift beredskap" at det er etablert rutiner for avvikshåndtering. Finanstilsynet oppfattet at dette gjaldt IKT-hendelser og behandling av personopplysninger. Finanstilsynet stilte i foreløpig rapport spørsmål om rutinen bør gjelde generelt for pensjonskassens virksomhet. Finanstilsynet ba styret videre redegjøre for pensjonskassens system for hendelses-

rapportering og hvordan slik rapportering benyttes i pensjonskassens overvåking av operasjonell risiko.

Finanstilsynet tolker styrets svar slik at rutinene for avvikshåndtering gjelder pensjonskassens samlede virksomhet. Finanstilsynet registrerer at styret opplyser at det i hvert styremøte rapporteres om hendelser og avvik i pensjonskassens samlede virksomhet og at styret vurderer at dette gir et godt grunnlag for overvåking av pensjonskassens operasjonelle risiko. Finanstilsynet legger til grunn at pensjonskassen har etablerte rutiner for dokumentasjon og oppfølging av avvik.

Kontinuitet og beredskap

Det følger av forskrift om pensjonsforetak § 22 (Risikostyring og internkontroll) tredje ledd at systemet for risikostyring og internkontroll skal omfatte tiltak for å sikre kontinuitet i utøvelsen av virksomheten, herunder beredskapsplaner.

Finanstilsynet registrerer at det følger av dokumentet "IKT prosedyre og IKT/drift beredskap" at cyber-angrepet på Norsk Hydro i 2019 ikke hadde alvorlige driftsmessige konsekvenser for pensjonskassen. Finanstilsynet la til grunn at pensjonskassens kontinuitet- og beredskapsplaner dekker alle typer hendelser som vesentlig kan påvirke pensjonskassens evne til å opprettholde normal drift. Finanstilsynet stilte videre spørsmål om pensjonskassens kontinuitet- og beredskapsplaner bør vedtas av styret.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at styret vurderer at kontinuitets- og beredskapsplaner for alle typer hendelser som vesentlig kan påvirke pensjonskassens evne til å opprettholde normal drift, er et sentralt tema, og at styret vil legge opp til en strukturert gjennomgang av dette framover i tråd med Finanstilsynets anbefalinger. Finanstilsynet legger til grunn at pensjonskassen utarbeider planer for kontinuitet og beredskap som dekker alle typer hendelser som vesentlig kan påvirke pensjonskassens evne til å opprettholde normal drift.

2.2 Kapitalforvaltningsområdet

2.2.1 Strategi og overordnede retningslinjer

Kapitalforvaltningsstrategien

Strategiprosess

Finanstilsynet vurderer at balansestyring gjennom ALM-analyser (framoverskuende analyser hvor pensjonskassens forsikringsforpliktelser og eiendeler ses i sammenheng) bør være en sentral del av pensjonskassenes strategiprosess. Pensjonskassen er i en situasjon der kundebufferne (spesielt kursreguleringsfondet) er høye samtidig som kollektivordningene er lukket og forsikringsbestanden ikke fornyes. Pensjonskassen må innrette kapitalforvaltningen på en slik måte at markedsrisikoen styres samtidig som framtidige avkastningsresultater fordeles hensiktsmessig for de ulike delene av forsikringsbestanden. Pensjonskassen må samtidig kartlegge fremtidig likviditetsbehov ettersom årlige pensjonsutbetalinger øker og premietilgangen avtar. Finanstilsynet vurderer at pensjonskassen bør utføre ALM-analyser som legger til rette for langsiktig planlegging av kapitalforvaltningen.

Det følger av styrets svar at pensjonskassen har utviklet et modellapparat for langsiktige vurderinger (ALM). Styret opplyser at modellapparatet er i stadig utvikling for å kunne tilpasses de problemstillingene og utfordringene pensjonskassen vil stå overfor i de kommende årene. Styret viser til at en ALM-tilnærming blant annet benyttes som grunnlag for sensitiviteter og

framskrivninger i ORA. Finanstilsynet registrerer at styret opplyser at det i 2023 har hatt en grundig gjennomgang av framoverskuende analyser med grunnlag i pensjonskassens ALM-modell hvor pensjonskassens forsikringsforpliktelser og eiendeler ble sett i sammenheng. Styret vurderer at analysene også gir et godt grunnlag for vurdering av risikoappetitt og likviditetsgenererende evne framover. Finanstilsynet tar styrets svar til etterretning.

Rammeverket mv.

Styret bør gjennom den etablerte rammestrukturen sikre at alle vesentlige risikoer er styrt.

Finanstilsynet stilte i foreløpig rapport spørsmål ved om styret gjennom kapitalforvaltningsstrategien har gitt klare føringer for aktiv risiko i aksjeporteføljen. Finanstilsynet oppfattet at det til dels var svært høy aktiv risiko i enkeltfond og kunne ikke se at styret hadde gitt føringer for samlet risiko.

Det følger av styrets svar at samlet aktiv risiko i aksjeporteføljen årlig rapporteres til styret. Finanstilsynet registrerer at styret vurderer at den aktive risikoen for den totale aksjeporteføljen er akseptabel, men at styret planlegger endringer i strategien framover. Finanstilsynet tar til etterretning at styret vil utdype sine føringer for aktiv risiko i kapitalforvaltningsstrategien.

Finanstilsynet oppfattet det slik under tilsynet at styret har besluttet at det ikke skal gjøres nye investeringer i eiendom (direkte eller gjennom eiendomsfond). Finanstilsynet stilte spørsmål om dette klart bør framgå av kapitalforvaltningsstrategien og "Strategi for eiendomsinvesteringer".

Finanstilsynet tar til etterretning at styrets beslutning om at det ikke skal gjøres nye investeringer i eiendom vil tas inn i de styrende dokumentene.

Finanstilsynet registrerte at enkeltplasseringer i alternative investeringer ikke ble besluttet av styret. Finanstilsynet kunne heller ikke se at styret gjennom kapitalforvaltningsstrategien hadde gitt klare føringer for slike investeringsbeslutninger. Finanstilsynet registrerte imidlertid at det var etablert en klar prosess internt i Hydro Kapitalforvaltning AS og at foretaket årlig rapporterte til styret i pensjonskassen om gjennomførte investeringsbeslutninger.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at styret har delegert beslutninger om enkeltplasseringer i alternative investeringer til Hydro Kapitalforvaltning AS. Styret viser til vedtatte allokeringsrammer og at det er gitt ytterligere føringer i et internt rutinedokument i Hydro Kapitalforvaltning AS. Finanstilsynet kan imidlertid ikke se at disse retningslinjene/interne rutinene er vedtatt av styret i pensjonskassen. Finanstilsynet registrerer at styret vil vurdere hvorvidt det er hensiktsmessig å inkludere slike føringer i selve kapitalforvaltningsstrategien. Finanstilsynet legger til grunn at styret fastsetter nærmere retningslinjer for alternative investeringer.

Retningslinjer for bærekraftige investeringer (ESG)

Det følger av forskrift om pensjonsforetak § 17 femte ledd at kapitalforvaltningsstrategien skal inneholde en vurdering av om faktorer knyttet til miljø, sosiale forhold og foretaksstyring skal hensyntas i kapitalforvaltningen innenfor rammen av prinsippet om forsvarlig kapitalforvaltning.

Det følger av pensjonskassens kapitalforvaltningsstrategi at etiske vurderinger løpende skal inngå i pensjonskassens investeringsbeslutninger. Pensjonskassen skal følge de generelle kriteriene for

adferd og utelukkelse som gjelder for Statens Pensjonsfond Utland. Eksterne forvaltere skal ha signert UN PRI, og etiske retningslinjer skal være tema ved valg av og ved oppfølging av fond. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret redegjøre for gjennomføringen av pensjonskassens retningslinjer for etiske investeringer.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at styret jevnlig blir oppdatert om status, herunder avvik i etterlevelse av etablerte kriterier. Finanstilsynet tar styrets redegjørelse til etterretning.

Finanstilsynet ba i foreløpig rapport videre om styrets vurdering av hvordan klimarisiko påvirker pensjonskassens investeringer.

Styret viser i sitt svar til pensjonskassens deltagelse i EIOPAs stresstest knyttet til klimarisiko i 2022. Finanstilsynet registrerer at styret på bakgrunn av resultatene fra denne stresstesten vurderer at pensjonskassens klimarisiko er betydelig. Finanstilsynet oppfatter styret slik at pensjonskassen også framover vil gjennomføre stresstester for klimarisiko.

Styring av likviditetsrisiko (likviditetsstrategi)

Finanstilsynet vurderte i foreløpig rapport at pensjonskassens likviditetsstrategi var svært overordnet.

Finanstilsynet registrerte at pensjonskassen i sin likviditetsstrategi ikke berørte mulige marginkrav for derivater. Finanstilsynet viste til at markedsuren i 2020 medførte betydelige endringer i markedskurser og den historiske svekkelsen i den norske kronen medførte betydelig økning i krav om sikkerhet for inngåtte valutaderivater. Under tilsynet ble det uttalt at pensjonskassens marginkrav økte med 600 millioner kroner i mars 2020.

Styret viser i sitt svar til at beredskapsplanen som følger av pensjonskassens likviditetsstrategi, også omfatter marginkrav som oppstår som følge av valutasikringskontraktene. Styret opplyser at økte marginkrav som følge av de store valutabevegelsene ved utbruddet av pandemien i 2020 ble dekket gjennom den etablerte beredskapsplanen. Styret påpeker videre at styret i 2023 har besluttet å redusere rammene for valutasikring som framover vil kunne bidra til å redusere marginkravene. Finanstilsynet legger til grunn at styret sikrer at alle vesentlige forhold dekkes i pensjonskassens beredskapsplaner.

Pensjonskassen består av lukkede ordninger. Premietilgangen vil avta, årlige pensjonsutbetalinger vil endres og løpetiden på forpliktelsene vil reduseres. Finanstilsynet vurderer at pensjonskassen i årene fremover må tilpasse kapitalforvaltningen til disse endringene, herunder vurdere hensiktsmessigheten av store og illikvide plasseringer. Finanstilsynet vurderte i foreløpig rapport at det var uklart hvordan framtidige likviditetsbehov var hensyntatt i pensjonskassens strategiarbeid.

Det følger av styrets svar at styret vurderer at det er naturlig å endre sammensetningen av allokeringen av forvaltningskapitalen når forpliktelsene i framtiden synker. Styret viser til at styret i juni 2023 hadde gjennomgang og diskusjon om resultatene fra siste oppdaterte ALM-studie. Finanstilsynet merker seg at styret uttaler at pensjonskassens likviditetsgenererende evne vil være en viktig faktor for styrets diskusjoner rundt kapitalforvaltningen framover, og at resultatene fra ALM-studien vil være sentrale i styrets diskusjoner.

2.2.2 Organisering og ansvarsforhold

Overvåking av kapitalforvaltningen

Det følger av forskrift om pensjonsforetak at det skal være klar uavhengighet og arbeidsdeling mellom enheter og personell med utøvende funksjoner, og enheter og personell med ansvar for overvåking. Den enhet som overvåker kapitalforvaltningen, skal løpende vurdere om, og påse at, kapitalforvaltningen utøves i tråd med kapitalforvaltningsstrategien og øvrige retningslinjer for forvaltningen.

Finanstilsynet registrerte at pensjonskassen har utkontraktert den operative kapitalforvaltningen til Hydro Kapitalforvaltning AS. Foretaket har få ansatte og kontrollfunksjonen ble utøvd av foretakets daglige leder. Finanstilsynet merket seg under tilsynet at det ble uttalt at foretaket har utkontraktert/ vurderer å utkontraktere enkelte compliance-oppgaver. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport om styrets vurdering av om kravet til uavhengig overvåking av kapitalforvaltningen ivaretas på en hensiktsmessig måte.

Finanstilsynet registrerer at styret opplyser at med virkning fra august 2023, har kapitalforvalter inngått en avtale om utkontraktering av alle operative kontrolloppgaver relatert til etterlevelse. Finanstilsynet registrerer at styret i pensjonskassen vurderer at ved utkontraktering av etterlevelseshet oppgaver, vil kapitalforvalter få tilgang på ressurser med spesialkompetanse og ekspertkunnskap på området som vil gjøre compliance-arbeidet mer effektivt og ytterligere sikre kvalitet, uavhengig overvåking og et tydelig skille mellom utøvende og kontrollerende funksjoner i kapitalforvaltningen i Hydro Kapitalforvaltning AS. Finanstilsynet tar styrets svar til etterretning, men legger samtidig til grunn at pensjonskassen har etablert en hensiktsmessig egen overvåking av den utkontrakterte virksomheten.

Eiendomsforvaltning

Finanstilsynet oppfattet at daglig leder har en sentral rolle i den løpende driften av pensjonskassens eiendommer og at dette er en betydelig aktivitet for daglig leder. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret redegjøre for pensjonskassens bruk av ressurser knyttet til løpende oppfølging av eiendomsporteføljen.

Finanstilsynet tar styrets redegjørelse til etterretning.

2.2.3 Måling av risiko

Retningslinjer/prosedyrer for verdivurdering

Det bør foreligge retningslinjer og prosedyrer for verdivurdering. Det var uklart for Finanstilsynet om pensjonskassen hadde slike retningslinjer.

Finanstilsynet har mottatt "Oppdragsavtale verdivurdering eiendom" og "Avtale om levering av obligasjonspriser (...)". Finanstilsynet kunne ikke se at metoder for verdivurdering var berørt i avtalene.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at styret vil påse at metode for verdivurdering blir tydeligere angitt i oppdragsavtalen om verdivurdering av eiendom og at styret opplyser at det i avtale om levering av obligasjonspriser nå er utarbeidet et tillegg til avtalen som presiserer prinsipper for prising.

Finanstilsynet har mottatt notat om "verdivurdering av unoterte fond" hvor ansvarlig forvalter i Hydro Kapitalforvaltning AS gjennomgår verdivurderingen av illikvide aksjeinvesteringer. Det følger av notatet at pensjonskassen baserer verdivurderingen på kvartalsrapporter fra fondene, justert for eventuelle kontantbevegelser i etterkant. Finanstilsynet registrerte videre fra årsberetningen for 2021 at for unoterte verdipapirfond hvor man ikke har mottatt oppdaterte markedsverdier, er tidligere mottatte verdivurderinger korrigert for trender i markedet i perioden mellom siste mottatt markedsverdi og regnskapsperiodens utgang.

Finanstilsynet observerte i 2022 at det var betydelige forskjeller i verdiutviklingen for likvide aksjer og unoterte aksjer/PE-fond.

Styret viser i sitt svar generelt til prinsipper for verdivurdering i PE-fond mv. Styret opplyser videre at endringer i markedsindekser legges til grunn for å korrigere eventuelle store antatte bevegelser i verdiene mellom siste rapporterte markedsverdi og regnskapsperiodens utgang, men at et forsiktighetsprinsipp følges. Styret framfører at usikkerhet i de løpende verdivurderingene og konsekvensen for solvensberegningen er en risiko som håndteres ved at rammene for illikvide investeringer er stramme og vurderes kontinuerlig. Styret påpeker at pensjonskassen har en lang investeringshorisont, og kan med store kursreserver og god soliditet forsvare å holde denne typen investeringer selv med usikkerhet i verdsettelsen inntil endelig realisasjon av verdiene gjennom salg av underliggende selskaper.

Finanstilsynet legger til grunn at styret sikrer at det etableres hensiktsmessige prosesser og metoder for verdivurdering som sikrer god risikostyring, korrekte solvensberegninger og hensiktsmessig regnskapsinformasjon. Finanstilsynet påpeker at dette er spesielt viktig når det er store endringer og usikkerhet i finansmarkedene.

2.2.4 Overvåking og rapportering

Redegjørelse for kapitalforvaltningsstrategien

Pensjonskasser skal utarbeide en skriftlig redegjørelse for kapitalforvaltningsstrategien, jf. forskrift om pensjonsforetak § 30 (Redegjørelse for kapitalforvaltningsstrategien). Redegjørelsen skal gjøres offentlig tilgjengelig. Kravet om en slik redegjørelse kan oppfylles ved å gjøre pensjonskassens dokumenterte kapitalforvaltningsstrategi offentlig tilgjengelig.

Finanstilsynet registrerte at pensjonskassen har publisert en slik redegjørelse på pensjonskassens nettsted. Finanstilsynet la til grunn at redegjørelsen avspeiler innholdet i pensjonskassens kapitalforvaltningsstrategi og at redegjørelsen tas opp til fornyet vurdering ved endringer i kapitalforvaltningsstrategien.

Finanstilsynet tar til etterretning at det følger av styrets svar at pensjonskassens redegjørelse om kapitalforvaltningen oppdateres årlig basert på siste vedtatte kapitalforvaltningsstrategi og at den oppdatert redegjørelsen publiseres på pensjonskassens nettsted.

2.3 Forsikringsområdet

2.3.1 Strategi og overordnede retningslinjer

Forsikringsstrategi mv.

Finanstilsynet forventer at det foreligger en forsikringsstrategi som fungerer som et styringsverktøy for styret. Strategien bør klart etablere styrets risikotoleranse og inneholde et rammeverk for forsikringsrisiko med angivelse av risikorammer for de ulike forsikringsrisikoene. Forsikringsstrategien bør identifisere aktuelle forsikringsrisikoer, fastsette hvordan disse skal styres og måles samt hvordan utvikling av de ulike risikoer skal rapporteres til styret. Det bør gis klare føringer og retningslinjer for de tiltak som skal gjennomføres når rammene overskrides eller strategidokumentets øvrige retningslinjer fravikes.

Strategiens innhold

Finanstilsynet registrerte at pensjonskassens mål for risikoresultatet er at det skal være svakt positivt. Dersom risikoresultatet er negativt et år skal aktuar foreta en analyse av det aktuelle tariffgrunnlaget. Dersom risikoresultatet er negativt også påfølgende år, skal tariffen gjennomgås og om nødvendig styrkes. Finanstilsynet registrerte at årets risikoresultat splittes mellom dødsrisiko, utførerisiko og opplevelsesrisiko i aktuarrapporten. Det var imidlertid uklart om rammen i strategidokumentet gjelder for samlet risikoresultat, eller for hvert av elementene dødsrisiko, utførerisiko og opplevelsesrisiko. Det var også uklart for Finanstilsynet hvorfor styrerapporteringen ikke syntes å gi en oversikt over risikoresultatenes utvikling over en lengre tidsperiode enn ett år. Dette blant annet for å observere årlige variasjoner i resultatene samt eventuelle trender over tid.

Styret opplyser i sitt svar at rammen fastsatt i forsikringsstrategien gjelder for risikoresultatet samlet. Styret viser videre til at det i den kvartalsvise regnskapsrapporteringen er inkludert oversikt over risikoresultatet per kvartal og at risikoresultatet har vært positivt hvert år siden 2014. Styret mottar i tillegg et utvidet underlag som analyserer de ulike delelementene i risikoresultatet fra aktuar/aktuarfunksjonen i forbindelse med endelig godkjenning av årsregnskapet. Analysen er brutt ned på de ulike elementene innen risikoresultatet, og inneholder videre aktuars vurdering av det aktuelle tariffgrunnlaget. Styret vurderer at mottatt informasjon gir tilstrekkelig grunnlag for styrets vurdering av pensjonskassens tariffgrunnlag. Styret opplyser at en dypere analyse av elementene og sammenhengen mellom disse vil bli forelagt i et kommende styremøte som grunnlag for styrets oppdaterte vurderinger. Finanstilsynet legger til grunn at styret etablerer risikorammer for hvert av elementene dødsrisiko, utførerisiko og opplevelsesrisiko.

Pensjonskassens mål for administrasjonsresultatet er å ha et svakt overskudd. Dersom administrasjonsresultatene over en treårsperiode er negative, skal tiltak gjennomføres. Pensjonskassen anser at det mest aktuelle tiltaket for å eventuelt forbedre administrasjonsresultatene er å endre pristariffen for administrative tjenester. Etter Finanstilsynets vurdering bør forsikringsstrategien ha et rammeverk for å måle tilstrekkeligheten av både premier og avsetninger. Dette betyr å hver for seg måle tilstrekkeligheten av administrasjonsreserven for fripolisert samt administrasjons- og forvaltningspremiene og administrasjonsreserven for kollektivordningene slik at administrasjonsresultatene forventes å være positive. Finanstilsynet påpekte at både administrasjonsresultatet for forvaltning av midler knyttet til forsikringskontraktene og administrasjonsresultatet for administrative tjenester må styres.

Det følger av styrets svar at styret har fått en gjennomgang av administrasjonsreserven for kollektivordningene og fripolisene, og at det har vært arbeidet videre med dette. Finanstilsynet

registrerer at styret i løpet av inneværende år vil foreta en fornyet vurdering av tilstrekkeligheten av administrasjonsreserven, spesielt for fripolisebestanden, men at styret vurderer at nivået på forvaltningspremien er tilstrekkelig i dag. Styret vil vurdere en justering av forsikringsstrategien i den pågående oppdateringen av pensjonskassens styrende dokumenter, i tråd med Finanstilsynets anbefalinger. Finanstilsynet legger til grunn at rammeverket i forsikringsstrategien oppdateres for å kunne styre kostnadsrisikoen og måle tilstrekkeligheten av både premier og avsetninger.

Finanstilsynet vurderer at alle deler av det forsikringstekniske beregningsgrunnlaget bør dokumenteres. En samlet oversikt over beregningsgrunnlaget bør innarbeides som del av pensjonskassens forsikringsstrategi. Dette betyr at pensjonskassen også bør inkludere beregningsgrunnlaget for administrasjonsreserve, rentegarantipremie, eventuelle fortjenesteelementer i premien og IBNR/RBNS-avsetninger i strategidokumentet.

Finanstilsynet tar til etterretning at styret vil gjennomføre en oppdatering av forsikringsstrategien for å ivareta dette.

Etter Finanstilsynets vurdering bør retningslinjene for gjenforsikring være tydeligere når det gjelder krav til gjenforsikringsforetak og krav til vilkår for gjenforsikringsavtalen utover dekningsomfanget til katastrofedekningen. Dette gjelder blant annet krav til kredittverdighet hos gjenforsikringsforetaket, hvilke unntak fra katastrofedekning som godtas og vilkår for reetablering av gjenforsikring etter eventuell hendelse.

Finanstilsynet tar til etterretning at styret vil gjennomføre en oppdatering av forsikringsstrategien for å ivareta dette.

2.3.2 Måling av forsikringsrisiko

Omregning av livsvarige ytelser

Fra 2022 har medlemmene og pensjonsinnretningene fått utvidet adgang til å omregne opphørende og livsvarige ytelser slik at pensjonsytelsene øker og utbetalingstiden reduseres, jf. lov om foretakspensjon § 5-1 andre ledd. Regelverksendringen vil kunne ha en vesentlig innvirkning på pensjonskassens risiko, hvor blant annet renterisiko og forsikringsrisiko vil påvirkes. Etter Finanstilsynets vurdering har den enkelte pensjonsinnretning behov for å gjennomføre grundige risikovurderinger av hvordan det endrede regelverket vil kunne påvirke pensjonsinnretningen.

Styret opplyser i sitt svar at pensjonskassen har etablert et rammeverk for å tilby omregning av livsvarige ytelser til opphørende ytelser. Finanstilsynet registrerer at pensjonskassen har igangsatt arbeid som adresserer en oppdatering av risikoelementene knyttet til slik omregning med fokus bl.a. på elementer som likviditet og soliditet, og at analysearbeidet er planlagt slutført i løpet av året. Finanstilsynet tar til etterretning at analysene vil bli gjenstand for en egen gjennomgang i styret som basis for en oppdatert vurdering av etablert rammeverk.

Administrasjonsreserven for fripoliser

Administrasjonsreserven for fripoliser skal dekke alle fremtidige administrasjons- og forvaltningskostnader knyttet til fripolisene. Av mottatt dokumentasjon var det uklart om pensjonskassen har gjort vurderinger av om administrasjonsreserven for fripolisene er tilstrekkelig. Administrasjonsresultater for henholdsvis fripoliser og de kollektive ytelsesordningene synes ikke å framkomme av rapportene styret jevnlig mottar. Denne informasjonen er heller ikke tilgjengelig fra note-

opplysningene i årsregnskapet. Finanstilsynet viste i foreløpig rapport til kravene til noteopplysninger i forskrift om årsregnskap for pensjonsforetak. Finanstilsynet ba om styrets vurdering av fripolisenes administrasjonsreserve.

Det følger av styrets svar at det vurderer administrasjonsreserven knyttet til fripolisebestanden som tilstrekkelig. Finanstilsynet registrerer at styret vil få et oppdatert grunnlag for en fornyet vurdering av dette i løpet av 2023.

2.3.3 Overvåking og rapportering

Beregning og rapportering av det forenklede solvenskapitalkravet

Forutsetninger for beregning av beste estimat på forpliktelsene er vesentlige for justering av avsetninger ved overgang til markedsverdi i forenklet solvenskapitalkrav for pensjonskasser. Pensjonskassen legger til grunn særskilte forutsetninger for biometrisk risiko og nåverdi av fremtidige rentegarantipremier.

Finanstilsynet forventer at pensjonskassene foretar grundige vurderinger av de forutsetningene som benyttes i beste estimat. Etter gjennomføringen av IORP II i norsk regelverk fra 1. januar 2023, har aktuarfunksjonen fått et særskilt ansvar for å sikre at metoder, modeller og forutsetninger i beregningen av beste estimat er hensiktsmessige, og at dataene som benyttes i beregningen er tilstrekkelige og av nødvendig kvalitet. Styret må legge til rette for at aktuarfunksjonen kan informere styret og ledelsen om hvorvidt beregningen av forsikringsavsetningene er pålitelige og tilstrekkelige.

Finanstilsynet påpekte på generelt grunnlag at pensjonskassen har ansvaret for beregningen og rapporteringen av det forenklede solvenskapitalkravet, selv om de uavhengige kontrollfunksjonene og deler av rapporteringen er utkontraktert. Blant annet skal beregningsmetoder og forutsetningene som er lagt til grunn dokumenteres. Endringer i beregningsmetoder og forutsetninger skal klart framgå og begrunnes.

Finanstilsynet ba i foreløpig rapport pensjonskassen redegjøre for sine rutiner for dokumentasjon og prosesser for jevnlig vurdering av metoder og forutsetninger samt styrets involvering i dette.

Det følger av pensjonskassens redegjørelse at metoder og forutsetninger for beregning av beste estimat skal være dokumentert. Styret opplyser å ha stilt krav om at det fokuseres særskilt på dette i årlig rapportering fra kontrollfunksjoner i andrelinjen til styret. Det vises også til at styret, for å sikre at arbeidet med metoder og dokumentasjon knyttet til beregning og rapportering av det forenklede solvenskapitalkravet er tilstrekkelig, i 2020 ga internrevisor i oppdrag å gjennomføre en særskilt gjennomgang av pensjonskassens grunnlag for rapportering av solvenskapitaldekningen. Finanstilsynet tar redegjørelsen til etterretning.

***

Finanstilsynet ber om å motta kopi av protokollen fra styremøtet hvor Finanstilsynets tilsynsrapport blir behandlet. Kopi av tilsynsrapporten bes sendt til valgt revisor.

For Finanstilsynet

Runa Kristiane Sæther
seksjonssjef

Runar Elvsborg
senior tilsynsrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.